Українська держава понад усе!
Видання Історичного клубу “Холодний Яр”
2016 рік
Червень
Число 6 (364)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

90 ЛІТ ЖИТТЯ І БОРОТЬБИ

23 травня виповнилося 90 років кулеметникові дивізії “Галичина”, політв’язневі сталінського режиму, членові Історичного клубу “Холодний Яр”.

Вшанування борця за волю України відбулося 23 травня в День героїв у Центральній районній бібліотеці м. Миколаєва Львівської області. Вклонитися герою приїхали українці з Дрогобича, Стрия, Миколаєва, Львова, Києва, інших міст і сіл, серед них були й народні депутати України VII скликання Олег Панькевич та Андрій Міщенко, голова ГО “Книжкова толока” Люба Хомчак, соліст Львівської національної опери Роман Ковальчук, голова Миколаївської районної ради Тарас Зубрицький, міський голова Миколаєва Андрій Щебель, заступник голови Миколаївської районної державної адміністрації Віктор Козоглодюк, члени Історичного клубу “Холодний Яр” Роман Коваль, Тарас Силенко і Любомир Хамуляк, козаки Львівського товариства “Кіш” Гриць Козій, Дмитро Козлов, Андрій Юрків та Ігор Дідух з козацькими самопалами – мушкетом і сорокою, представник Товариства пошуку жертв війни “Пам’ять” Андрій Буцяк (на жаль, не у формі дивізійника!), вояк батальйону ім. генерала Кульчицького Мар’ян Берездецький; депутат міської ради, а у 2015 р. боєць батальйону “Січ” Михайло Галущак, представники Львівського братства 1-ї дивізії УНА та інші достойники.

Організаторами свята виступили Історичний клуб “Холодний Яр”, ВО “Свобода” і ГО “Книжкова толока”.

Освятив зустріч о. Руслан.

“Яка хата – такий тин, який батько – такий син“, – почав ведучий свята Роман Коваль. – Ця народна приказка якраз про Леоніда Муху і його батька – сотника 3-ї Залізної дивізії Армії УНР Юхима Мухи з Верхньодніпровська. А Леонід народився у Варшаві, де по виході з таборів для інтернованих оселився батько. У 12 років Леонід знав тисячу українських пісень.

Ось які були в нього батьки!

Над дитячим ліжком свого сина сотник написав: “Не словами, а ділами, не плачем, а мечем”. Так і сталося: в історію Визвольного руху Леонід Муха увійшов як кулеметник дивізії “Галичина”, згодом 1-ї дивізії Української національної армії. Стріляв він добре. Його важкий МГ-42 випускав на хвилину 3600 куль. Не менше 20 днів він брав участь у ближньому бою, за що був нагороджений срібною відзнакою. Подібну нагороду в дивізії здобули, крім нього, ще 4 особи – старшини Володимир Козак та Ігор Чучкевич, стрільці Василь Сірський та Цісарський”.

Яка пам’ять залишилася в Леоніда Мухи про німців?

– Дивізію “Галичина”, перед тим як кинути на фронт, німці рік вишколювали, – розповів він, – а московські генерали кидали українців на форсування Дніпра чи на карпатські перевали беззбройних та невишколених. А чого нас жаліти? Адже завдання було не тільки німців перемогти, а й українців вигубити. Німці ж за рік вишколили до 600 старшин і 2000 підстаршин – ідейних, свідомих патріотів України.

Та пізно німці побачили в українцях союзників… Англійці, в зону відповідальності яких потрапив Леонід Муха, протизаконно передали пораненого юнака (мав тоді Леонід 19 літ) на муки злочинному Смершу. На якій підставі?! Чому? Він же ніколи не був громадянином СССР! Бо Леонід назвався українцем.

Що заважало йому, народженому у Варшаві, прикинутися поляком? Адже назватися поляком означало залишитися на свободі. Але б яке це було пониження!

Леонід відповів, не хитруючи:

– Я українець.

Сказав, бо не міг відцуратися рідної матері-України. Сказав, хоч і знав, що кара за це неминуча. І що важливо: попри страшну “колимську академію”, він ніколи не пошкодував про це!

“У цій людині велич і трагедія бездержавного народу у Другій світовій війні, – сказав у виступі Андрій Міщенко. – У свої 90 Леонід Муха викликає захоплення – підтягнутий, життєрадісний, жартівливий, духовний. Великий Українець!”

Андрій Міщенко взяв на свято свого сина Ореста, бо не хотів, щоб колись син дорікнув, що батько позбавив його шансу доторкнутися до живої легенди Українського визвольного руху.

Кобзар Тарас Силенко у честь ювіляра виконав народні повстанські пісні “Буде нам з тобою що згадати” та “Вже день війни народної”, а також пісню для дивізії “Галичина” “Чи то грім гримить, чи вода шумить?”, написану Романом Купчинським. А Роман Ковальчук після пісні на слова Богдана Стельмаха “Між двома блокпостами” заспівав “Многая літа”. Люди підхопили щиро, з вдячністю, бажаючи панові Леонідові довгих літ.

“Я пройшов дивовижну школу виживання на Колимі, й залякати мене неможливо”, – колись сказав Леонід Муха.

Він і зараз нікого не боїться.

Коли Гриць Козій з козаками на честь ювіляра вчинили на вулиці грімкий салют з мушкета та сороки, Леонід несподівано “дорікнув” мені: “Чого ж Ви не попередили, злякатися ж можна…” І після паузи… радісно посміхнувся.

Ось такий він – хоробрий і жартівливий – кулеметник Муха, член Історичного клубу “Холодний Яр”!

Многая літа!

Роман КОВАЛЬ, президент Історичного клубу “Холодний Яр”
Київ

На світлині
Леонід Муха і Орест Міщенко: дивізійники – один у минулому, другий – у майбутньому.

СЕЛА ЗІ ШЛЯХЕТНИМИ НАЗВАМИ

На карті України з’явилися села, названі на честь воєначальників та підрозділів Армії УНР, зокрема в Шаргородському районі Вінницької області с. Петровське перейменоване на с. Синьожупанники – на честь козаків 7-го Синього полку (синьожупанників) 3-ї Залізної дивізії Армії УНР, які в липні 1919 р. вибили частини 45-ї дивізії Красної армії з територій, на яких тепер є і у віках буде с. Синьожупанники. В запеклих боях тоді загинуло 25 козаків. Тепер їхній подвиг увічнено.

У Новоушицькому районі Хмельницької області вже немає с. Комунар, зате з’явилося с. Загродське. Таким чином вшановано генерала-хорунжого Армії УНР Олександра Загродського, частина якого 28 вересня 1920 р. вибила підрозділи 41-ї дивізії Красної армії з району Антонівка – Песець (лінія фронту пролягала через це село). У тому бою українці полонили командира батальйону, 200 червоноармійців, 4 кулемети, 200 возів набоїв, чимало коней і червоний прапор.

У Генічеському р-ні на Херсонщині тепер милуватиме око с. Гордієнківці, назване на честь 1-го кінного полку ім. Костя Гордієнка Армії УНР, козаки якого у квітні 1918 р. залізницею в напрямку Рикове – Новоолексіївка здійснили десант на Чонгарську переправу. Так почалася Кримська операція – одна з найславніших наших перемог. Попередня ж назва – Шлях Незаможника – згинула назавжди! Тепер селяни можуть із гордістю називати себе гордієнківцями. Як вони називали себе раніше, навіть важко вимовити.

А у Дворічанському районі Харківської області с. Жовтневе перетворилося на Богданівку – на честь Богданівського полку Армії УНР, який у грудні 1918 р. вів оборонні бої біля цього села. Слава Україні! Козакам слава! Синьожупанникам, гордієнківцям та богданівцям!

Павло ПОДОБЄД, Р. КОВАЛЬ

ВАСИЛЬ СЛІПАК

Оперний співак Василь Сліпак 19 років прожив у Парижі, але, як почалася війна, поспішив в Україну. На фронті був з 7-м Окремим батальйоном ДУК. Позивний у нього “Міф”. Співає на передовій мало, більше стріляє.

Як проміняв Париж на передову?

Пояснює: “Все почалося з волонтерства, ДУК “ПС” були перші наші похресники – так ми їх називаємо. Наша волонтерська організація “Fraternité Ukrainienne/ Українське братство” допомагала цим хлопцям. Першими, кому ми надали допомогу, був 7-й батальйон ДУК. Я знав цих людей… Волонтерство природньо переросло в активну участь”.

Співає Василь Сліпак хіба “Многая літа” на днях народженнях, а для журналістів “Громадського” заспівав “Ніч яка місячна”. Сепари акомпанували обстрілом.

Паризьким козакам слава!

НІБИ ПРО НАС

Провід Української визвольної революції не був революційним, не мав відваги висунути ясні національні гасла й змарнував дорогоцінний час. На жаль, революційна українська стихія не висунула тоді з поміж себе Вождя.

Не було тоді консолідуючої, спонукаючої до чину, єдиної магнетичної волі, яка була б залізними руками [взяла] керму долі цілої нації та змусила б усіх до жертв, посвяти й прояву енергії з однією метою: здобути незалежність України.

Яків ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ, полковник Армії УНР

"ОТРИМАЛИ БІЛЬШЕ, НІЖ ОЧІКУВАЛИ"

Я народився і виріс у Луцьку на просторах "синьоокої" Волині. Патріотичному вихованню завдячую дідові (він підлітком допомагав воякам УПА, і все життя ненавидів СССР). Завдячую і батькові та його бібліотеці. Важливо і те, що в перший клас я пішов уже в незалежній Україні.

З "Кобзарем" познайомився в дитячому віці. І він пройняв моє чутливе серце трагізмом і духом величі українського народу. Читав і плакав від тієї болі й страждань, які зазнали наші люди. А потім, довідавшись про героїчну боротьбу нашого народу, відчув гордість і піднесення.

Закінчив інститут. Одружився, маю двох дітей. Перед Майданом організували з дружиною власну справу. Вона – перукарню, а я – невеличкий магазин будівельних матеріалів. Коли Яник став президентом, я усвідомлював, яка буде його політика. І знав, що мусимо відреагувати боротьбою.

Наприкінці січня 2014 р. я вперше приїхав до Києва і долучився до боротьби. З часом знайшов 35-ту Волинську сотню самооборони Майдану. Влився в її ряди. 20 лютого дістав декілька вогнепальних поранень. З наслідками борюся і сьогодні…

До Холодного Яру дуже хотів і раніше потрапити. Та не складалося. Цього року, нарешті, вдалося. Я побачив у ФБ пост про поїздку до цієї козацької Мекки. Із собою взяв двох друзів побратимів по Майдану. Отримали ми з хлопцями набагато більше, ніж очікували. Я знав історію Холодного Яру – колиски вільного незборимого духу, велич українських державних формацій. Тут постійно било джерело спротиву і боротьби з поневолювачами. Тепер все це побачив…

Коли Володимир Вознюк у селі Цибулевому провів екскурсію селом і полями, я був вражений, як такий малий клаптик землі може втримати на собі таку важку ношу історії. Здається, звичайне зоране поле біля села, але ж кожен клаптик цієї землі просякнув кров'ю українців і ворогів. Ось там скіфські поселення, там легендарний Чорний ліс, здається, зараз засвистають козаченьки і як вітер промчаться на конях, доганяючи москаля… Ось Чорноліска – колись заможне козацьке село, у 1970-х розоране совлладою. Ось хрест на пам'ять про Голодомор… Ось на цьому цвинтарі славний Кібець-Бондаренко поховав закатовану більшовицькими виродками дружину і дитину. Та український дух незламний!

Потім наша група приєдналися до вшанування героїв. Ми влилися у велику течію справжніх синів і дочок нашої Неньки. Я відчув, що вогонь Майдану не згас. Кожен із нас несе жарину в серці, а коли ми разом – запалає вогонь. Не враховуючи пафосні шаблонні виступи деяких наших політиків, все інше – справжнє, живе!

У кожного в очах я бачив душу, силу і прагнення перемоги і визволення від окупантів – як зовнішніх, так і внутрішніх. Я ще більше відчув, що ми є незборима нація. Адже стільки пережити і вижити! Та ще й зберегти і примножити!

Вірю, що часи руїни минули і ми зможемо відродити справді вільну Україну.

Ми з хлопцями вдихнули того чистого вільного повітря і набралися сили для подальшої нашої маленької щоденної боротьби.

Раджу всім патріотам приїздити і заряджати свої виснажені батарейки на цю енергетично заряджену землю.

Олександр НЕЧИПОРУК
На фото – автор ліворуч.

"ДУША УКРАЇНСТВА" ДМИТРО ПАЛІЇВ

У с. Перевозець Калуського району на Прикарпатті відбулися урочистості з нагоди 120-ї річниці від дня народження земляка – підхорунжого УСС, ад'ютанта Начального вождя УГА, члена Начальної команди УВО, ад'ютанта командира дивізії "Галичина" Дмитра Паліїва.

Зі словом про Дмитра Паліїва виступив заступник голови міської організації ВО "Свобода" Ігор Сметанський, а парохи села Переозець відправили панахиду за упокій його душі. Квіти до барельєфу поклали голова районної ради М. Срібняк та учасник бою під Бродами у лавах дивізії "Галичина" Василь Наконечний.

Василь Наконечний знав Паліїва, тож його з особливим інтересом слухали свободівці. Вояк нагадав слова командира дивізії "Галичина" генерала Фрайтага: "Дмитро Паліїв був душею українства у штабі дивізії, її духовним провідником, це був зразковий приклад патріота у боротьбі за свій народ".

Промовляли представник Івано-Франківської станиці Братства вояків 1-ї Української дивізії Петро Лаврук, голова політичної референтури УНА-УНСО Ігор Мазур, учасник нової українсько-російської війни. Голова районної ради М. Срібняк відзначив подяками Василя Наконечного та ініціатора спорудження барельєфа Богдана Русинкевича.

15 квітня у Войнилівській школі Калуського району відбулася науково теоретична конференція "Постать Дмитра Паліїва в контексті історії XX століття", під час якої було відкрито виставку, присвячену дивізії "Галичина". Серед експонатів – світлини, відзнаки, листівки, видання, марки з колекції просвітянина Юрія Гудчака.

Слава борцям за волю України!

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ
м. Калуш

ГОРОДНЯНСЬКЕ ПОВСТАННЯ 1931 РОКУ

У Чернігові вийшла друком збірка документів і матеріалів "Анатомія селянських повстань: Городнянське повстання 1931 року під проводом Якима Рябченка".

Книга містить протоколи допитів українських повстанців, інформаційні зведення секретарів Городнянського райкому компартії, постанови працівників ҐПУ… Слідчі матеріали про повстання в Городнянському районі на Чернігівщині публікуються вперше.

Повстання очолив уродженець с. Тупичева 41-літній Яким Рябченко, колишній червоний партизан. У 1919 р. він був начальником повітової міліції, а 1920-го – начальником повітового політбюро, тобто керівником ЧК. У повстанні взяли участь й інші колишні червоні партизани. Раніше вони, повіривши соціальній демагогії комуністів, допомогли Москві завоювати Україну. У роки т. зв. колективізації ці люди нарешті збагнули, що Росія загарбала Україну з метою її нещадної експлуатації.

Яким Рябченко встановив зв'язок із своїми колишніми ворогами, які захищали Україну в лавах Армії УНР. Повстанці розправлялися з помічниками московських окупантів. 14 травня 1931 р. вони вбили міліціонера, кандидата у члени компартії Ф. Петренка, який приїхав вистежувати повстанців на хут. Безік Бурівської сільради Городнянського району.

Яким Рябченко говорив, що Україна має бути тільки для українців. Повстанці хотіли відродити козацький лад. Чимало чернігівців були козацького походження. Суддівські функції в кожному населеному пункті повинні здійснюватися козацькою радою. Козаки мали бути озброєними.

Населення годувало і прихищало своїх захисників. 17 червня 1931 р. за 8 км від Городні відбувся бій повстанців з карателями. З 100 – 150 козаків лише половина мала рушниці, втинки та револьвери. Бракувало й набоїв.

Під кулеметно-рушничним вогнем курсантів Гомельської школи Товариства сприяння обороні, ҐПУ і міліції селяни відступили… Вороги схопили важко пораненого Рябченка.

У його справі окупанти відкрили провадження проти 174 осіб, 36 з них засудили до різних строків ув'язнення, а Рябченка і 17 його побратимів – до розстрілу. Ось їхні імена: Рябченко Яким Гнатович, Шаш Мойсей Парамонович, Сущик Василь Іванович, Дробноход Іов Устимович, Ступак Яків Андрійович, Бугрим Яків Дмитрович, Булах Федір Петрович, Мельник Олексій Дмитрович, Редько Петро Яковлевич, Бондаренко Євдоким Данилович, Пономаренко Яків Іванович, Чугай Олексій Савович, Мурач Єгор Леонтійович, Кравченко Михайло Арсенійович, Тимошенко Кіндрат Степанович, Зуб Мирон Васильович, Філон Олександр Андрійович і Комзол Родіон Єгорович.

У вересні 1989 р. Чернігівська обласна прокуратура реабілітувала всіх повстанців. Однак у березні 1991 р. скасувала свою постанову як помилкову – через причетність Якима Рябченка та його соратників до вбивства окупантів і зрадників України.

Укладачі видання Олена Лисенко і Роман Подкур у вступі до книги зазначають: "Одним із завдань громадськості та депутатського корпусу Верховної Ради незалежної України є ухвалення нового Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій радянської доби в Україні", що стане запорукою визнання у законодавчому полі широкого спротиву комуністичному режиму в Україні".

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ, директор Ірпінського краєзнавчого музею

СЛАВА ХОРОБРИМ, ГАНЬБА ДУРНИМ!

Стою на зупинці в райцентрі Погребище, позаду – жіночі голоси:

– Ну був же празнік 9-го, а цего шо зробили?! От раньше було 9 мая, а це зробили восьмого… Шо воно має до побєди? Раньше було – хто плакав, хто сміявся… Радість! В нєкоторих оно по троє синів не прийшло… Ой, а цего – шо война?! Ото була перемога! Не то шо це!

У с. Плискові, звідки я родом, на стелі викарбовано імена трьох моїх родичів, полеглих у Другій світовій війні. Це ще не всі втрати нашої родини – двоюрідний брат моєї бабусі Надії Донець загинув на сходах Рейхстагу, а двоюрідний брат моєї бабусі Жені поляк Іван, мобілізований до Красної армії, зник безвісті…

Коли після "побєди" Надія Донець з іншими поверталася на Батьківщину, то американці везли їх на студебекерах і давали по палці ковбаси на день. Совєти ж гнали людей пішки. І кожної ночі когось викликали на допит… Надії тоді було 18. Єдине, що тягнуло її в СССР це бажання допомогти батькам. До 1991-го року вона нікому не казала, що була "там"…

Я хотіла підійти до жінок і заперечити, але не наважилась.

А по щоці котилася сльоза.

Баби ж продовжували:

– Ти знаєш, оно Танькин пішов добровольцьом. Каже, шо їм там наркотіки видають, куре постоянно, а п'ют почорному. І казав: якби нормальних йому хлопців дали, то пішов би ще. Ото дурне, за шо воно пішло?! А оно сусіди пішов, і нічо – служе.

– Шо добровольцьом?

– Та нє, призвали. Я вобше щитаю, шо оцих шо самовольно пішли, їм не тре нічо давати. Мобілізованим тре платити, а цим… Дурні!..

Мій прадід по маминій лінії Домикій Максименко повернувся з війни з осколками в тілі. Від болю страждав усе життя. Свої медалі ніколи не чіпляв на груди, а було їх багато. Віддав дітям гратися. Жодної не збереглося. Коли до нього приходили "кореспондєнти", він брав вила і виганяв їх з подвір'я.

Чи вважав він цей день перемогою?

Думаю, що ні.

А от поразка путінської Росії буде для нас перемогою з перемог!

Смерть російським окупантам!

Марія ДОНЕЦЬ, студентка 1-го курсу Вінницького педагогічного університету
Вінниця

"ДОПОМАГАЮТЬ ЩИРО ТА ЩЕДРО"

Шановна редакція "Незборимої нації"! Прошу висловити подяку Віталію Сурменку з Броварів, родині композитора Ганни Гаврилець із Києва, кардіологу Ользі Бодарецькій, менеджерові Іванові Никифоруку, студентці Анні Земченко, лікареві Юрієві Манаєнку з Криворіжжя за допомогу пораненим воїнам та родинам загиблих. Особлива подяка нашим українцям із США – Ользі Матулі, Ярославі Француженко та сестринству Української православної церкви, а також Святославові Караванському, які щиро та щедро допомагають нашим воїнам та їхнім родинам. Окрема подяка Лесі Борсук-Янковській за велику роботу з організації допомоги нашим воїнам.

Зараз хочемо надати посильну допомогу доньці воїна Романа з Полтавщини Лізі Супрун, яка хворіє на дитячий церебральний параліч (картка ПриватБанку 4149 4978 0123 9270 на ім'я її мами Лідії Іванівни Супрун). Також організовуємо допомогу волонтерові з Донецька Сергію Івановичу Максимцю, який врятував десятки людей, а зараз сам потребує допомоги – у нього попереду складна операція на серці через інфаркт міокарду. Його карточка у ПриватБанку 5168 7420 1806 0040.

Нехай Бог береже цих гарних людей-волонтерів та воїнів!

Роман НИКИФОРУК, помічник волонтерів Благодійного фонду "Міжнародна асоціація підтримки України" (броварської групи)
м. Бровари Київської обл.

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ
Передплатний індекс 33545
Виходить раз на місяць. Ціна з червня до кінця року – 16.32 грн.

Щиро дякую за пожертви Олександрові ДАНИЛОВУ, Ігореві СМЕТАНСЬКОМУ, Світлані МИРОНЧАК, Тарасові СИЛЕНКУ, Марії ДОНЕЦЬ і Благодійному фонду "Волинь-Україна"

Просимо жертвувати на пам'ятник полковникові Петрові БОЛБОЧАНУ, визволителю Крима

Допоможіть пізнати історію Визвольної боротьби своїм друзям – передплатіть їм "Незбориму націю"

"ВІЙНА ПОДАРУВАЛА МЕНІ УКРАЇНУ"
СПОВІДЬ СНАЙПЕРА З ГОРЛІВКИ

До війни Микола Воронін був космополітом. Його було байдуже, де жити. Навіть хотів оселитися в Росії. Мало того, захоплювався Путіним, вважав його лідером, який зможе об'єднати слов'ян в єдину державу. Але коли побачив, кого він прислав на Донбас і що вони там коять…

Микола завжди мав бунтівний характер. "Коли навчався в Києво-Могилянській академії, – згадував він, – то говорив переважно російською, бо тут усі дуже вже тиснули на українську мову. А я не люблю, коли тиснуть. Це було давно. Мільйон років тому. Війна все змінила. Я зрозумів, що досі жив без Батьківщини. Війна подарувала мені Україну. Я почав цінувати її такою, як вона є: її культуру, символи, прапор, тризуб. Та все ж, за звичкою, говорив російською. На важливість рідної мови в побуті звернула мою увагу координатор безкоштовних курсів української мови Катерина Мельник. Якось ми йшли містом, вели розмову… І раптом я збагнув, що у Путіна і російської педерації не було б жодного шансу зробити те, що вони скоїли в Криму і на Донбасі, якби там цінували Україну, нашу мову і культуру. Жодного шансу! Розумієте?! Ніхто б не загинув із тих, хто пішов до небесної бригади. Не гинули б діти, не руйнувалися б міста і долі. Працював би Донецький аеропорт. Русня не захопила б і метра нашої землі – якби нас захищала наша мова і культура. Гебня це розуміла. Ось чому нещадно переслідувала наших героїв за мову. Нащадки забули про біль дідів. І вважають, що можна любити Україну і говорити російською. Та це те саме, що кохати чоловіка, а у вихідні займатися проституцією – "для розширення горизонту". Починаємо говорити українською, шановні!"

Що можна ще сказати про Миколу Вороніна? Йому 35 років. У минулому –прихильник хіпі, пацифіст, учитель математики. До війни в армії не служив, зброю в руках не тримав. Як магістр з екології мав намір захищали природу. Хотів (і хоче!) побудувати дитячий притулок. "Мені не подобається вбивати, – каже він. – Це гріх. Але нормальна людина, побачивши, яке зло чинить на Донбасі російська навала, не може не стати на захист своєї землі".

У нього вже не виникало вагань – стріляти чи не стріляти. Однозначно стріляти – і якомога точніше.

"Я завжди намагався бути корисним для людства, – розповідає Микола Воронін. – З початком бойових дій у мені наростало пекуче відчуття безпорадності. Коли ти бачиш бандитську русню, яка розгулює з автоматами і почувається панами всесвіту, яка нахабно демонструє вседозволеність, коїть жахливі злочини… А ти, людина з інтелектом і потужною освітою, не в змозі протидіяти, бо не маєш зброї. А поруч – беззахисні дружина, друзі, діти, яких ти вчив… Тоді я зрозумів, що максимально ефективним буду лише як снайпер. Я прийшов у добровольчий батальйон "Донбас" і попросив снайперську гвинтівку та навчити користуватися нею. Спершу з мене всі кепкували". Дали лише автомат. З ним Микола не розлучався ні вдень, ні вночі. Досконало вивчив механізм, намагався удосконалити його, шукав способи збільшення дальності й точності стрільби. "Я розумів, що від мого вміння залежить не тільки власне життя, а й товаришів". Врешті, "доріс" до снайперської гвинтівки. Однак побратими ще сумнівалися…

Микола Воронін пройшов жорсткий відбір, спеціальні тести, співбесіди, курси бойового тактичного медика, курси виживання та багато чого іншого. "Я вмію діяти в екстремальних ситуаціях, – продовжує він. – Вважаю себе універсальним солдатом".

Микола Воронін не раз проникав на територію ворога – і завжди повертався живим. Краще за нього замаскуватися під сепаратиста не міг ніхто. За це й отримав позивний "Сєпар".

"Коли навесні 2014-го сепаратисти захопили Донецьку ОДА, я прикинувся одним із них, – розповідає "Сєпар". – "Варився" в тому смердючому лігві кілька днів. Бачив, як вони катують людей… Вся русня однакова. Коли з ними вести перемовини, вони починають задирати носа. А коли їх б'єш, то відразу тікають, підібгавши хвости".

З усмішкою розповідає про один із трагікомічних випадків у Донецькому аеропорту: "Уявіть собі – обстріли, "Гради", міномети, все навколо розривається на клапті. Пекло! А в його епіцентрі регоче мій побратим. Дивиться на мобільний телефон і регоче. З глузду з'їхав, чи що? Він показує повідомлення, яке щойно надіслала дружина: "Не їж соленого, воно вбиває". Далі ми вже реготали вдвох".

Війна забрала в Миколи сім'ю. Що дружина хоче розлучитися, дізнався на полі бою… "Відколи я вирішив воювати на фронті, ми часто сперечатися. Дружина казала, що я проміняв її на гвинтівку".

2004 року лікарі діагностували в Миколи рак. Прогноз: два місяці життя. Як до операції, так і після його виснажував жахливий біль. "Тіло різав біль, але я був щасливий, – згадує. – Коли споглядаєш світ крізь призму болю, розумієш його цінність. Дивишся на листочок і усвідомлюєш його незбагненну красу, повз яку байдуже проходять натовпи заклопотаних людей".

Лікування не допомагало. Воронін виписався з лікарні й самотужки почав боротьбу з пекельним болем. Попри важку хворобу, відстояв усю Помаранчеву революцію.

Одного дня біль зник. І смертельна пухлина теж.

Микола вважає, що його урятував Господь…

Повоєнну реабілітацію Микола проходив в Івано-Франківську. Йому тут подобається.

Можливо, тут й оселиться. І візьметься за захист довкілля.

Навчаючись у Могилянці, Микола писав вірші російською. Тепер агітує російськомовних патріотів переходити на українську. Віримо, що тепер Микола й вірші писатиме рідною мовою. І у нас з'явиться український поет, який збагатить нашу культуру. І наше та наступні покоління ще з більшим запалом захищатимуть її.

Наталя МОСТОВА, "Галицький кореспондент"

Роман КОВАЛЬ, "Незборима нація"

Івано-Франківськ – Київ

РОДИНА ПІД НАЗВОЮ "АЙДАР"

Штурмовий батальйон "Айдар" – легендарні воїни, мародери і вбивці, герої України і бандити. Скільки суперечливих оцінок блукає сторінками преси і в телеефірі. А для багатьох із нас – це просто в/ч 0624 "Айдар".

"Айдар" – незламний, невпинний, стрімкий, рішучий. Не так багато часу минуло, але батальйон, який першим йшов у бій, який ніколи не здавав своїх позицій і піднімав українські прапори всюди, де проходив, – завмер. Штурмовий батальйон перетворився на патрульну службу.

У всіх айдарівців вічно в серці горітимуть магічні цифри – 0624. Бо це не просто номер військової частини, це частина життя, спогади, це сльози, що стікають по запилюженому чоловічому обличчю і падають на луганську землю – як останній дар загиблим побратимам.

"Айдар" – це краплі крові, що окропили землю від Сватового до Новосвітлівки, це змозолені руки, що брали щодня автомат, це ковток холодної води з української криниці, посмішка побратима і дружні жарти. Це рука допомоги, це тремтячі руки дівчат з медслужби, що перев'язували вже нову рану на ще не загоєній старій.

Це хвилювання, коли ти далеко від передової зустрічаєш волонтерів з допомогою і знаєш, що твої хлопці в цю хвилину ведуть бій.

Це канонада, без якої вже не можеш заснути.

Це коли ти дивися на карту Луганської області, але замість назв міст бачиш позивні, імена й обличчя полеглих друзів.

Це коли піднімаєш очі в зоряне небо і сподіваєшся, що твій побратим, який перебуває у полоні в Луганську, можливо теж дивиться на ці ж зорі й відчуває твою підтримку, твоє бажання визволити його.

Все це змішалося…

Губився лік дням і ночам, часто не можна вже й згадати що то був за день… Але до самого кінця життя не забудеться та велика дружня родина під назвою "Айдар".

І якщо ти, друже, колись зустрінеш козака із шевроном "Айдар", подивись йому в очі. І ти побачиш у них і біль, і любов до рідної землі, і жагу помсти російським убивцям, і ніжність до матері та коханої, і втому, і найголовніше, – силу, що передалася від предків, від землі, від сонця й неба.

Побачите це в очах, посірілих від пилу луганських доріг.

Айдарівець

На світлині зліва направо – козак 2-ї штурмової роти батальйону "Айдар" "Самурай", командир цієї роти Ігор Лапін-"Зола" і козак 2-ї штурмової роти Андрій Юркевич-"Грізлі".

ІЛЬКО ВІТАЛІЙОВИЧ ГАЙДУК-"ЧУЧУПАКА"
(6.06.1993, КРИВИЙ РІГ – 14.06.2014, ЛУГАНСЬК)

Сотник Інгульської паланки Війська Запорозького Низового. Командир Криворізької самооборони. Сержант 25-ї Окремої повітряно-десантної бригади.

Проводив військовий вишкіл добровольців, готових стати на захист Батьківщини. Сповідував кредо холодноярських повстанців "Воля України або смерть".

Побратими розповідають: "Ілля з декількома козаками самооборони прибули першими на захист прапора на міськраді. І коли їм запропонували відступити до приходу нашого підкріплення, бо "тітушок", які йшли захоплювати криворізьку Раду, було більше сотні, він сказав: "Якщо я навіть залишусь один, то не дам зняти український прапор".

До військкомату ходив декілька разів, бажаючи стати на захист України "від російської нечисті" (вислів Ілька).

Завжди приходив на поміч. Спішив на допомогу побратимам, які обороняли Луганський аеропорт. За декілька годин до вильоту літака, його сестра питала: "Іллюша, ти ж можеш відмовитись, навіщо тобі це треба?" Він відповів: "Хто як не я?!"

6 червня, на святкуванні свого 21-го дня народження, в козацькому колі Ілько сказав: "Я прожив таке коротке життя, але маю стільки справжніх друзів, яких декотрі не здобули за довгі роки". Вже за тиждень він відійшов у вічність.

На його пам'ятному козацькому хресті написано: "Ніхто більшої любові не має над ту, як хто душу свою положить за друзів своїх".

Загинув близько першої ночі у військово-транспортному літаку Іл-76, який був збитий терористами при заході на посадку в аеропорт Луганська.

Указом Президента України №543/2014 від 20 червня 2014 р., "за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі та незламність духу", нагороджений орденом "За мужність" III ст. (посмертно).

Вічна слава!

ВІДПРАВИВ У ПЕКЛО СОТНЮ МОСКАЛІВ

І повіяв вогонь новий з Холодного Яру… Едуард Іванович Пінчук. Або просто Пінчук. Надзвичайно цікава і феноменально скромна людина. З дитинства займався біатлоном. Гордість Сумської області, Білопільського району. Снайпер знаменитої Миколаївської 79-ки, жива легенда Донецького аеропорту. На фронт пішов добровольцем… Добре знана у вузьких колах людина, друг "Маршала" (Жукова).Три ротації в Донецький аеропорт. 104 підтверджених убитих ворогів. Кілька знищених снайперів противника. Двоє вбитих ворогів в останній день перебування в Донецькому аеропорту ("на прощання", – сказав). Особливо запам'яталася історія про ближній бій у руїнах аеропортом з колоритним бороданем неслов'янином, очевидно, кадирівцем. Врятувала граната в підствольнику.

Вів щоденник. Він зберігся! Обіцяв дати почитати. Важко було покласти перших двох, потім набагато легше (зі спогадів). Дуже вдячний грузинським інструкторам, які з фанатизмом вчили українців. Втратив кількох близьких друзів…

Віталій ГОРБЕНКО

ЯРОСЛАВ-МИХАЙЛО АБРАГАМОВИЧ

4.01.1945, с. Крульова-Руська, Лемківщина – 15.02.2016, Львів

"Ми Його нащадки!" – так називається нарис Ярослава Абрагамовича про свого діда, опублікований у додатках до моєї книжки "Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею". Власне, Гаврилко і "познайомив" нас.

"Майбутня дружина Михайла Гаврилка, Олена, була дочкою отця Порфирія Гордієвського, греко-католицького пароха села Шманьківці (повіт Чортків), рід якого походив від козацького полковника Гордієнка... – так почав Ярослав свою розповідь. Прізвище потім змінили на галицький кшталт – Гордієвський".

23 вересня 1917 р. Михайло Гаврилко та Олена Гордієвська взяли шлюб у с. Пісочна. Від цього шлюбу й народилася Надія-Оксана, яка 4 січня 1945 р. привела у світ Михайла-Ярослава. Чого сина назвала Михайлом, зрозуміло, – на честь свого батька, якого так і не мала щастя пізнати.

Хоч родина в час більшовицької навали й змогла отримати за допомогою митрополита Шептицького дозвіл на еміграцію в США, але Олена Гаврилко відмовилася залишати Батьківщину, бо мала надію після війни віднайти свого коханого Михайлика або, хоча б, його могилу.

Коли Олена Гаврилко з дочкою Надією та онуком Ярославом-Михайлом повернулися з Лемківщини до Львова, вчителька-комсомолка зі сходу України, яку Олена Гаврилко залишила стерегти хату, вигнала своїх благодійників, які колись врятували її від німецького арешту.

– Пашла атсюда вон, бандєровка, – сказала, – пака я тєбя в НКВД не сдала!

Три дні жили на вокзалі. Виручила Дарця Мирович, вона на два роки дала родині притулок у своїй квартирі.

Дивовижне повернення влітку 1945 р. Ярославового батька Остапа, якого вважали "безвісти пропавшим", ствердило надії Олени Гаврилко на повернення свого Михайлика. А він пішов з родини 1918-го! Вона продовжувала його чекати…

Бабця Олена любила всіх онуків – і Ореста, і Любомира, – та все ж особливо, "свого Михайлика". Біля її ліжка, на тумбочці, стояли фотокартка Михайла Гаврилка та фотографії Ярослава – "Михайлика".

Завершував свій спогад Ярослав так: "Свого діда Михайла Гаврилка я ніколи не бачив, але ніколи духовно з ним не розставався. Дякую Богові, що його дочка, а наша Мама, передала нам козацький генетичний код, який дозволив нам вистояти, зберегти і примножити те, що було його суттю. Дякую Богові за те, що можемо сьогодні вголос сказати: "Ми – Його нащадки! Ми сповідуємо його світогляд і передамо козацький дух і таланти нашим дітям та онукам".

І ось прийшов час писати спогад – посмертний – про Ярослава-Михайла Абрагамовича: закінчив музичну школу та Львівський державний медичний інститут, працював лікарем травматологом у Турківській ЦРЛ, а в 1981 – 1983 рр. – молодшим науковим співробітником Київського НДІ ортопедії і травматології та одночасно лікарем у відділенні травматології Залізничної лікарні м. Києва. У тій лікарні 1981 року стажувався і я. Але тоді наші стежки не пересіклися.

У 1984 – 1990 рр. Ярослав – лікар відділення ургентної травматології 2-ї лікарні Львова, а у 1991 – 1997 рр. – головний лікар Львівського протезного-ортезного заводу. За час роботи запровадив в Україні новітні німецькі технології протезування кінцівок з Німеччини.

Ярослав заснував та керував ортопедичним центром "Хребет – всьому голова" (1997), став співзасновником Львівського обласного благодійного фонду "Надії нації". Протезував кінцівки та лікував хворих з вадами хребта та суглобів. За майже 40 років проконсультував понад 4000 пацієнтів, пролікував понад 1000 пацієнтів, серед них і письменника Василя Шкляра.

"Мав успадковані, зокрема по лінії діда Михайла Гаврилка – козака кармазинного роду з Козацьких хуторів Полтавщини – любов до України, до життя, енергійний характер, завзяття у досягненні мети, був вірний державницьким ідеалам, рідним та близьким", – так написав про нього молодший брат Орест.

А ще Ярослав був добрим, щирим козаком, готовим завжди прийти на допомогу.

Він нічим не зганьбив честі свого роду.

Вічна пам'ять!

Роман КОВАЛЬ

ЗАМАХ НА ГУСАКОВЕ

325 років тому кошовий Запорозької Січі Іван Гусак заснував с. Гусакове. А 1917 року тут було відновлено українське козацтво, яке увійшло в історію як Вільне козацтво. Наступного березня виповнюється 100 років від його створення. У селі народився, жив і творив дослідник Української революції 1917 – 1921 рр., письменник Михайло Іванченко, автор роману "Вільне козацтво".

На виконання Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 рр., затвердженої Указом Президента України №580\2015 від 13 жовтня 2015 р., та на виконання Указу Президента України "Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921р.р." № 17\2016 від 22.01.2016 р. сільська рада розробила і затвердила заходи з їх реалізації. Одним із пунктів заходів є присвоєння школі імені Вільного козацтва. Але очільники району В. Кучер (голова Звенигородської ради), В. Довбуш (голова Звенигородської РДА), Л. Кочерга (начальник відділу освіти) 29 січня 2016 р. ухвалили рішення закрити Гусаківську ЗОШ І – ІІ ступенів…

Руйнація сільської освіти, знищення села вже стало сумною традицією в нашому районі. В 2014 році під приводом реставрації закрили школу в Будищі – родинному селі генерал-хорунжого війська УНР Юрія Тютюнника. Вона функціонувала в будинку пана Енгельгарда, у якого служив малий Тарас Шевченко. Тепер там руїна.

У нашому селі школа – єдиний заклад, який зберігає духовність, надає освітні та культурні послуги.

Як назвати тих, хто нищить ці осередки українства?!

Оксана ГАНАГА, вчителька

На світлині – День пам'ять Семена Гризла в Гусаківській школі. 3 березня 2016 р.

FM-СТАНЦІЯ У МАР'ЇНЦІ

Її створив механік-радіотелефоніст 14-ї Окремої механізованої бригади Олександр Безсонов. Він киянин, за фахом акусто-електронщик.

В армії він втілив у життя свою давню мрію – створити власну радіостанцію. Вперше вона вийшла в ефір у січні цього року. Покриває 75% території Мар'їнки.

"Людям зараз дуже треба позитив у житті, а репертуар моєї радіостанції якнайкраще продукує позитивні емоції: електронна запальна танцювальна музика 1990-х років несе в собі саме таку енергетику. В ефір виходять й українські твори", – розповів Олександр.

Вадим ВОВК

Друже Романе!

Я викинув десь два роки тому телевізор. Мене болить, дуже болить за Україну: часом здається, що зараз серце лусне від розпуки!

Я тоді беру "Тиха війна Рената Польового" і читаю Ваш вступ, де написано: "Стус – гора. Похмура гора. І її мовчазна духова сила підтримує мене".

Ви не можете оцінити моєї вдячності за те, що ця похмура і мовчазна гора підтримує й мене!

Щиро вдячний Вам, побратиме! Слава Україні!

Мирослав СКОЧИЛІС
Прикарпаття

"ЛИСТИ, ЛИСТИ..."

Друже Мирославе!

Головне в нашому житті, знайти точку опори.

Для мене такою духовною підтримкою є і Зеновій Красівський.

Коли згадаєш, в яких безпросвітних умовах він та його товариші боролися, то вже ні на що не хочеться нарікати.

Як казав Тарас Шевченко, "Борітеся – поборете!" А як не поборемо, все одно на душі буде легше: я зробив усе, що міг, свій обов'язок перед Батьківщиною виконав як міг".

Роман КОВАЛЬ
Київ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ШИРОКИНОМУ

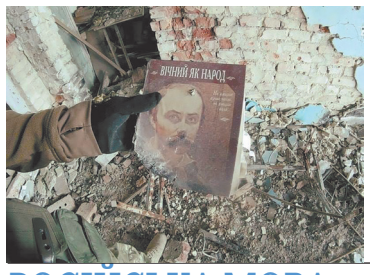

Широкинська школа, колишня позиція сепаратистів. Тут багато з них знайшли свою смерть під час запеклих боїв з лютого по липень 2015 року. В руїнах цієї школи вціліла книга, обкладинка промовляє сама за себе.

Тепер вона зберігається Канівському музеї Тараса Шевченка.

Ілля МИКОЛАЇВСЬКИЙ

РОСІЙСЬКА МОВА – ЦЕ ВІЙНА

Російська мова для мене – це мова не тимчасового гостя в Україні, це мова гнобителя, загарбника й окупанта.

Російська мова сьогодні в Україні – це розпинання України на всіх хрестах і дорогах. Російська мова для мене – це Сибір та Колима. Це невизнаний Голодомор мого народу.

Це дворічна війна Росії проти України.

Зоя ЛЕВИЦЬКА

"Я Б ТЕЖ ТАК ЗРОБИВ"

Маркевич засудив українських футболістів, які грають у Росії. Він сказав: "Українські футболісти не мають морального права захищати кольори російських клубів у час, коли РФ воює проти нас. Треба навчитися любити свою країну. У нашій країні щодня гинуть наші герої. Всі знають, хто ворог. Що говорити? Я б не поїхав туди працювати. Не все вимірюється грошима".

Наставник дніпрян підтримав рішення тренерського штабу збірної України відмовитися від послуг російських легіонерів. "Я б теж так зробив", – сказав він.

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Коваля у ПриватБанку: 5168 7556 2267 7496. Переславши гроші, просимо зателефонувати до редакції.

Повідомлення можна зробити й електронним листом на адресу редакції. Окрім вартості книжки, замовник оплачує й доставку. Тел. (044) 242-47-38, 067-726-30-36.

"Філософія сили" Романа Коваля – 30 грн.

"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 35 грн.

"Подєбрадський полк" Армії УНР Р. Коваля і В. Моренця – 90 грн.

"Отаман Орлик" Романа Коваля – 45 грн.

"Сто історій Визвольної війни" – 55 грн.

"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 47 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Коваля – 50 грн.

"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Коваля – 50 грн.

"100 облич Самостійної України" Романа Коваля – 50 грн.

"Холодний Яр" Юрія Горліса-Горського – 60 грн.

"Історія України-Русі" М. Аркаса – 60 грн.

"Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 80 грн.

Аудіодиск "Солодко-гіркий романс" Люцини Хворост, 50 грн.

"Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 45 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Коваля – 250 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 125 грн.

"Таємниця отамана Зеленого" Романа Коваля (для дітей) – 45 грн.

HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Філософія сили" Романа Коваля – 43 грн.
"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 48 грн.
"Подєбрадський полк" Армії УНР Романа Коваля і Віктора Моренця – 115 грн.
"Отаман Орлик" Романа Коваля – 70 грн.
"Сто історій Визвольної війни" Романа Коваля – 80 грн.
"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 69 грн.
"Таємниця отамана Зеленого" Романа Коваля (для дітей) – 65 грн.
"Крізь павутиння змосковщення" Романа Коваля – 68 грн.
"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Коваля – 74 грн.
"100 облич Самостійної України" Романа Коваля – 71 грн.
"Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 59 грн.
"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 88 грн.
"Холодний Яр" Юрія Горліса-Горського – 84 грн.
"Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 105 грн.
"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Коваля – 275 грн.
"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 150 грн.
Аудіодиск "Солодко-гіркий романс" Люцини Хворост – 70 грн.

Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Коваля, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині XX століття. Відтак ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, а також про кобзарів, українських письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Передплатний індекс – 33545.

Ціна з квітня до кінця року – 19.90 грн.

Редактор
Роман Коваль
Верстка
Олександр Литвин
Коректор
Оксана Жованик
Інформаційне забезпечення
Микола Владзімірський
Технічний директор
Максим Селюзкін
Адреса для листування
03049, Київ,
вул. Курська, 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
koval_r@ukr.net
kovalroman1@gmail.com
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження.
Серія КБ №325.
Наклад 3000 примірників.
Видруковано 30.05.2016 р.
Засновник
Роман Миколайович Коваль

Допоможіть пізнати історію Визвольної боротьби своїм друзям – передплатіть їм "Незборимy націю"